

Vereniging van Effectenbezitters
T.a.v. de heer P.M. Koster
Postbus 240
2501 CE Den Haag

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)	Doorkiesnummer
24 januari 2017	Accountantsbrief 2017	VS	NBA Brochure	T 020-3010342

Geachte heer Koster,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de laatste Accountantsbrief die u jaarlijks deelt met de grote accountantskantoren. In deze brief geeft u niet alleen aan welke onderwerpen tijdens het komende AvA-seizoen in het bijzonder uw aandacht hebben, maar spreekt u zich ook uit over de verwachtingen die u in brede zin heeft van de werkzaamheden van de controlerende accountant. De Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) maakt graag gebruik van de gelegenheid om aan te geven tot welke hoogte de accountant hieraan tegemoet kan komen.

Wettelijke taak controlerende accountant

De accountant heeft als wettelijke taak het controleren van de jaarrekening en het hierbij afgeven van een controleverklaring. Voorop staat dat aandeelhouders en andere gebruikers van de controleverklaring erop moeten kunnen vertrouwen dat de accountant de aan hem opgedragen controlewerkzaamheden overeenkomstig de hieraan gestelde eisen vervult. Accountants dragen de laatste jaren steeds meer bij aan het in hen gestelde vertrouwen door het geven van uitleg over hun controlewerkzaamheden in de algemene vergadering en door het verstrekken van een uitgebreide controleverklaring. Wij beschouwen het als een opsteker dat ook u als representant van aandeelhouders dit als een positieve ontwikkeling beschouwt.

Kernpunten in uitgebreide controleverklaring

Gebruikers van de controleverklaring verwachten een uitleg van de accountant over zijn werkzaamheden en bevindingen. Tegen deze achtergrond stelde de NBA in 2014 in haar controlestandaarden de uitgebreide controleverklaring verplicht voor alle organisaties van openbaar belang in Nederland. Hiermee liepen we vooruit op nieuwe internationale standaarden die voor het eerst over boekjaar 2016 van toepassing zijn. In de uitgebreide controleverklaring dient de accountant onder meer de kernpunten van zijn controle te beschrijven. Hiermee maakt de accountant inzichtelijk welke zaken hem tijdens de controle het meest hebben beziggehouden.

De accountant dient op grond van de toepasselijke Standaard 701 een beschrijving te geven van elk kernpunt met daarbij een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden en, indien relevant, te verwijzen naar een toelichting of vermelding in de jaarstukken. Ook dient de accountant, indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot de kernpunten te geven. Dit betekent dat de accountant per kernpunt de afweging maakt of iets zodanig relevant is dat hij hierover een belangrijke opmerking plaatst. Hierbij komt het voor dat wordt ingegaan op de uitkomsten van controlewerkzaamheden. Hoewel de standaard daartoe niet verplicht, komt het in controleverklaringen ook wel voor dat bij elk kernpunt een opmerking wordt geplaatst.

Standaard 701 bepaalt dat de accountant in de inleidende tekst van de kernpunten moet weergeven dat deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van de controle van de financiële overzichten als geheel en in het vormen van het oordeel van de accountant hierover en dat de accountant hierover geen apart oordeel verschaft. De controle van de accountant is immers gericht op zijn oordeel bij de jaarrekening als geheel. Dit betekent dat uw verwachting dat de accountant voor ieder kernpunt een concluderend oordeel opneemt verder reikt dan op basis van de huidige wet- en regelgeving is vereist.

Materiële onjuistheden in het bestuursverslag

Op grond van een recente wetswijziging heeft de accountant met ingang van boekjaar 2016 de actieve onderzoeksverplichting om materiële onjuistheden in het bestuursverslag te signaleren en hierover te rapporteren in de controleverklaring. Tot nu toe ging de accountant na of het bestuursverslag alle wettelijk verplichte elementen bevat en of het bestuursverslag verenigbaar is met de jaarrekening. Deze toets van de accountant kon beperkt blijven tot informatie in het bestuursverslag die ook voorkomt in de jaarrekening. Voortaan toetst de accountant de informatie in het bestuursverslag ook op de informatie die hem tijdens de controle van de jaarrekening of anderszins ter kennis is gekomen waaronder het tijdens de controlewerkzaamheden verkregen inzicht in de interne bedrijfsprocessen, risicobeheersing en toekomstige kasstromen.

U suggereert dat, wanneer het management uitspraken doet die buiten de scope van het reguliere jaarrekeningonderzoek vallen, de accountant aanvullende werkzaamheden dient te verrichten om te controleren of deze uitspraken geen materiële onjuistheden bevatten. Ook op dit punt reikt uw verwachting verder dan op basis van de huidige wet- en regelgeving is vereist. De accountant is gehouden de informatie in het bestuursverslag te vergelijken met de jaarrekening en met zijn kennis over de onderneming. Hiervoor vergaart hij niet meer controle-informatie dan die is vereist voor zijn oordeel bij de jaarrekening. Wel kan de accountant, als hij vermoedt dat er sprake is van een materiële onjuistheid, het bestuur van de onderneming verzoeken om verdere informatie en uitleg. Daarnaast kan dit aanleiding zijn voor een extra controle van informatie in de jaarrekening en dientengevolge van invloed zijn op het oordeel van de accountant bij de jaarrekening.

U geeft terecht aan dat de term materiële onjuistheden niet is toegelicht in de wet of in de parlementaire geschiedenis. Ons uitgangspunt is dat de accountant dient te rapporteren over onjuistheden in het bestuursverslag als dit van materieel belang is. Informatie is van materieel belang wanneer het weglaten of het onjuist weergeven daarvan de economische beslissingen die de gemiddelde gebruiker op basis van de jaarrekening neemt, redelijkerwijs zou kunnen beïnvloeden. Hiermee sluiten we aan bij de door de Raad voor de Jaarverslaggeving gehanteerde definitie van het begrip 'materieel belang'. Uiteindelijk komt het aan op de professionele oordeelsvorming van de accountant. De NBA gaat volgen hoe hieraan in de praktijk invulling wordt gegeven en zal, indien nodig, helpen met het ontwikkelen van nadere guidance.

Niet-financiële informatie

Het bestuursverslag van grote ondernemingen moet met ingang van boekjaar 2017 een niet-financiële verklaring bevatten met informatie over het door u genoemde beleid ten aanzien van milieu-, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping. Uw opmerking dat als de accountant deze niet-financiële informatie niet toetst, de accountant duidelijk dient te vermelden welke pagina's van het bestuursverslag niet zijn gecontroleerd op materiële onjuistheden, kunnen wij niet goed plaatsen. Zoals hierboven aangegeven vereist de huidige wet- en regelgeving niet dat de accountant het bestuursverslag op gelijke wijze controleert als de jaarrekening. Dit houdt overigens niet tegen dat de algemene vergadering aan de accountant de opdracht kan verlenen om een apart assurancerapport af te geven bij informatie in het bestuursverslag. Hiervoor zou u aandacht kunnen vragen bij raden van commissarissen die conform de Nederlands corporate governance code verantwoordelijk zijn voor het vaststellen van de opdracht aan de accountant.

Uit Standaard 720 volgt dat de accountant het hele jaarverslag leest en overweegt of er een inconsistentie van materieel belang is met de informatie die hem tijdens de controle van de jaarrekening of anderszins ter kennis is gekomen. Daarnaast heeft de minister van Veiligheid en Justitie afgelopen najaar het ontwerpbesluit waarin het in het bestuursverslag opnemen van de niet-financiële informatie verplicht wordt gesteld gedeeld met de Tweede Kamer. In antwoord op door Kamerfracties gestelde vragen heeft de minister dit besluit zodanig aangepast dat de accountant ook moet nagaan of de niet-financiële verklaring in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat.

Vragenlijst

In uw brief noemt u een hele reeks onderwerpen waarvan u aangeeft dat u deze tijdens de aanstaande algemene vergaderingen aan de orde wil stellen. Wij stellen het erg op prijs dat u op deze wijze bijdraagt aan een goede voorbereiding van de algemene vergadering. In de Nederlandse corporate governance code is immers bepaald dat de externe accountant de vergadering bijwoont en bevoegd is om daarin het woord te voeren. De NBA heeft hiervoor in 2012 voor accountants een aparte praktijkhandreiking uitgebracht. En uit onderzoek blijkt dat accountants in de algemene vergadering steeds meer van zich laten horen door het geven van presentaties en het beantwoorden van vragen over hun controlewerkzaamheden en bevindingen. Hiermee is echter niet gezegd dat de accountant tijdens de algemene vergadering op elke willekeurige vraag een antwoord kan verschaffen.

Uit de corporate governance code volgt dat de accountant door de algemene vergadering kan worden bevraagd over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. Tegelijk wordt benadrukt dat dit geen afbreuk doet aan de algemene verantwoordingsplicht van het bestuur en de raad van commissarissen aan de algemene vergadering, alsmede hun plicht om – tenzij een zwaarwegend belang zich daartegen verzet – alle gevraagde inlichtingen te verschaffen. Een aantal van de door u genoemde onderwerpen wordt overigens ook geraakt in de uitgebreide controleverklaring. Andere aspecten komen weer aan de orde in de aanvullende verklaring die de accountant op grond van recente Europese wetgeving aan de auditcommissie gaat verschaffen. In dat geval ligt het meer voor de hand om deze onderwerpen aan de orde te stellen bij de voorzitter van de algemene vergadering als vertegenwoordiger van de raad van commissarissen.

Tot slot

Uit onze reactie blijkt dat uw verwachtingen ten aanzien van de controlerende accountant op enkele punten verder reiken dan op basis van de huidige wet- en regelgeving is vereist. In de praktijk zullen opdrachtgevers deze wettelijke kaders hanteren om de reikwijdte van de controle-opdracht te bepalen en veelal ook te begrenzen. Dat wil echter niet zeggen dat wij onwelwillend staan tegenover mogelijke aanpassingen van de wet- en regelgeving. Hiervoor is dan wel voldoende draagvlak nodig van alle betrokken stakeholders. Het gesprek hierover gaan wij graag met u aan.

Tevens voegen we bij deze brief de NBA brochure 'Meer aandacht voor het bestuursverslag in de controleverklaring'. Hierin geven wij in kort bestek aan op welke wijze de accountant invulling geeft aan het rapporteren over materiële onjuistheden in het bestuursverslag. De NBA maakt deze brochure tegelijk met deze reactie op uw Accountantsbrief publiek. Hiermee hopen wij het maatschappelijk verkeer meer duidelijkheid te geven over wat er in de huidige omstandigheden van de controlerende accountant mag worden verwacht.

Met vriendelijke groet,
namens het Bestuur NBA

drs. P.J.A.M. Jongstra RA
voorzitter